

Piotr Czajkowski

JŁ
EA
ZB
IĘ
OD
RZ
OI
E

Cyfrowe Muzeum Teatru Wielkiego w Łodzi

Teatr
Wielki
w Łodzi

TEATR WIELKI W ŁÓDZI
INSTYTUCJA KULTURY SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Piotr Czajkowski

J Ł

E A

Z B

I Ę

O D

R Z

O I

E

(Лебединое озеро)
balet w dwóch aktach

libretto
Władimir Biegiczew i Wasilij Gelcer

prapremiera
20 lutego 1877 r. Moskwa

premiera
9 maja 2009 r.

**Teatr
Wielki
w Łodzi**

Piotr Czajkowski
(Пётр Ильич Чайковский)
M. Kuzniecowa, olej na płótnie, 1893

PIOTRA CZAJKOWSKIEGO

KRONIKA ŻYCIA I TWÓRCZOŚCI

1840

7 maja w Wotkińsku urodził się Piotr Ilicz Czajkowski.

1850

ojciec oddaje młodego Piotra do Szkoły Prawoznawstwa w Petersburgu.

1854

13 czerwca umiera matka kompozytora, Aleksandra Andriejewna Czajkowska z domu Assier.

1859

Czajkowski kończy naukę w Szkole Prawoznawstwa i rozpoczyna pracę w Ministerstwie Sprawiedliwości na stanowisku radcy tytularnego.

1861

od czerwca do września podróżuje po Europie jako sekretarz i tłumacz inżyniera W. Pisariewa. Jesienią rozpoczyna studia u M. Zaremy w zorganizowanych przez M. Rubinsteina klasach muzycznych przy Rosyjskim Towarzystwie Muzycznym.

1862

otwarcie konserwatorium w Petersburgu. Czajkowski kontynuuje tam naukę u Zaremy i Rubinsteina.

1863

rezygnuje z pracy w Ministerstwie Sprawiedliwości.

1864

Czajkowski komponuje swój pierwszy utwór

symfoniczny, uverture do dramatu „Burza” A. Ostrowskiego.

1865

30 sierpnia w Pawłowsku koło Petersburga ma miejsce pierwsze publiczne wykonanie utworu Czajkowskiego - są to „Tańce charakterystyczne” pod dyrekcją Jana Straussa (syna).

29 grudnia prawykonanie pracy dyplomowej Czajkowskiego, kantaty „Oda do młodości” do słów F. Schillera, podczas publicznego egzaminu w konserwatorium.

31 grudnia kompozytor kończy studia w konserwatorium petersburskim ze srebrnym medalem.

1866

obejmuje posadę profesora w konserwatorium moskiewskim.

1867

powstaje pierwsza opera Czajkowskiego „Wojewoda”.

1869

praca nad operą „Undyna”, prapremiera „Wojewody” w Teatrze Wielkim w Moskwie, rozpoczęcie pracy nad poematem symfonicznym „Romeo i Julia”.

1871

początek stałej współpracy kompozytora z gazetą „Sowriemiennaja letopiś” w charakterze krytyka muzycznego.

1873

11 maja w Teatrze Małym w Moskwie prapremiera baśni „Śnieżka” A. Ostrowskiego z muzyką Czajkowskiego.

1875

w maju dyrekcja teatrów moskiewskich zamawia u Czajkowskiego balet „Jezioro łabędzie”.

1876

rozpoczęcie stałej korespondencji z Nadeżdą von Meck, wielbicielką muzyki Czajkowskiego i jego mozną protektorką.

10 kwietnia kończy pracę nad „Jezioro łabędzim”.

1877

20 lutego w Teatrze Wielkim w Moskwie prapremiera baletu „Jezioro łabędzie”.

6 lipca w Moskwie Czajkowski bierze ślub z Antoniną Milukową. Ta niefortunna decyzja staje się przyczyną głębokiej depresji, kompozytor jest bliski samobójstwa. Po wizycie lekarskiej i podjęciu decyzji o separacji z żoną, wyjeżdża za granicę.

1879

17 marca prapremiera opery „Eugeniusz Oniegin” w Teatrze Małym w Moskwie.

1880

9 stycznia umiera ojciec kompozytora Ilja Pietrowicz Czajkowski.

1883

powstaje opera „Mazepa”, prapremiera 3 lutego 1884 r. w Teatrze Wielkim w Moskwie.

1887

Czajkowski komponuje operę „Czarodziejka”, prapremiera 20 października tego roku w Teatrze Maryjskim w Petersburgu.

1889

20 sierpnia kończy komponowanie baletu „Śpiąca królewna”, prapremiera 19 stycznia 1890 r. w Teatrze Maryjskim w Petersburgu.

1892

6 grudnia w Teatrze Maryjskim w Petersburgu

premiery opery „Jolanta” i baletu „Dziadek do orzechów”.

1893

1 czerwca uroczyste nadanie Czajkowskiemu tytułu doctora honoris causa uniwersytetu w Cambridge.

16 października w Petersburgu prawykonanie VI Symfonii pod dyrekcją kompozytora.

6 listopada Piotr Czajkowski umiera zarażony cholerą.

Giovanni di Palma (Książę Zygfryd) i Ema Kawaguchi (Odetta)
fot. Ch. Zieliński

fot. M. Matuszak

Tacjana Wysocka Geneza „Jeziora łabędziego” *

W jakich warunkach powstało „Jezioro łabędzie”? Co skłoniło Czajkowskiego do komponowania muzyki baletowej? Do kogo należał pomysł libretta? Co było przyczyną kłęski prapremiery moskiewskiej w roku 1877? Rozważmy wszystko szczegółowo.

Piotr Czajkowski, urodzony 7 maja 1840 roku w mieście Wotkinsk, od lat najmłodszych zdradzał nieprzeciętne zdolności i namiętne zamiłowanie do muzyki. Ale w ówczesnym społeczeństwie rosyjskim, w jego kołach szlacheckich, muzyka, jej nauka traktowane były jedynie jako rozrywka, przyjemne spędzanie czasu i - dwunastoletni Pietia oddany został do słynnej, ekskluzywnej Szkoły Prawowiedzenia (Szkoły Prawoznawstwa), kształcącej młodych prawników, a po jej ukończeniu otrzymał posadę etatowego urzędnika w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Jednakże kiedy w jesieni 1861 roku Antoni Rubinstein zakłada w Petersburgu pierwsze w Rosji kursy muzyczne, przemianowane w rok później na konserwatorium, Czajkowski, wbrew radom rodziny staje się jednym z pierwszych słuchaczy uczelni.

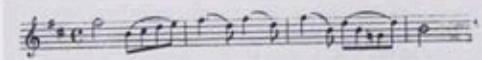
Po ukończeniu studiów w grudniu 1865 roku, Czajkowski ostatecznie zrywa z pracą w ministerstwie i na zaproszenie Mikołaja Rubinsteina przenosi się do Moskwy, zaangażowany na stanowisko profesora harmonii i teorii muzyki do konserwatorium moskiewskiego. Fakt ten przesądzi o dalszych losach kompozytora.

Właśnie w roku 1865 (14 X) założone zostało przez Mikołaja Rubinsteina, dramaturga Ostrowskiego, pisarza Odojewskiego i aktora Sadowskiego, Koło Artystyczne, mające na celu

„wymianę poglądów na twórczość i rozwój sztuk pięknych”. W Kole znajdowali się również artyści baletowi m.in. znakomity tancerz Gelcer i dyrygent spektakli baletowych Gerber. Czajkowski stał się częstym gościem urządzanych przez Kolo zebrań i wieczorów muzycznych. Ale na intymniejszym zbliżeniu Czajkowskiego do postępowych ludzi sztuki zaważyło bywanie jego w domu pani Szyłowskiej. Śpiewaczka, serdecznie zaprzyjaźniona z Glinką, gościnnie przyjmowała w swym salonie, stanowiącym jakby filię Koła Artystycznego, Rubinsteina, Sierowa, Dargomyżskiego, Turgieniewa, Ostrowskiego, jak również większość artystów Teatru Wielkiego i Małego. W salonie tym, przegrywano muzykę nowych oper i baletów, tu powstał pomysł baletu kompozytora Gerbera „Kwiat paproci” do libretta syna pani Szyłowskiej, Konstantego. Balet ten, który na scenie Teatru Wielkiego realizował tancerz Sokolow, ogromnie zainteresował Czajkowskiego. Sokolow, świetny tancerz, o którym Blasis mówił, iż „zdolny jest w tańcu przekazywać najsztubtelniejsze przeżycia”, chciał w odróżnieniu od baletów Saint-Léona stworzyć „dramat taneczny”, jednakże praca jego wydała się zbyt rewolucyjna i wtedy to sprowadzono do Moskwy baletmistrza Reisingera.

Mąż pani Szyłowskiej (w drugim małżeństwie), Biegiczew, ówczesny kierownik repertuaru moskiewskich teatrów cesarskich, szczerze kochał teatr i pochlebiała mu możliwość preforsowywania nowych utworów operowych, przegrywanych i omawianych w jego domu. Biegiczew właśnie zaproponował Czajkowskiemu skomponowanie baletu. Profesor konserwatorium moskiewskiego i sprawozdawca muzyczny Mikołaj Kaszkin we „Wspomnieniach” swoich pisze: „Piotr Ilijcz chętnie się zgodził, ale jako konieczny warunek postawił, by

akcja odbywała się „w czasach rycerskich i była zarazem fantastyczna”. Biegiczew sam naszkicował program baletu, Czajkowski zaaprobował i zgodził się za 800 rubli skomponować muzykę do proponowanego tematu. Ze znalezionej później listu brata Czajkowskiego, Modesta do Laroche'a, również sprawozdawcy i profesora konserwatorium w Petersburgu, wynika, iż współautorem libretta był również tancerz Gelcer. Biegiczew i Gelcer zapożyczyli temat baletu z niemieckiej bajki Muzeusa (1735-1787) „Sadzawka łabędzia”. Jednakże istnieje dowód świadczący o tym, że sam Czajkowski znacznie wcześniej nosił się z myślą skomponowania utworu o rycerzu i dziewczynie zaklętej w ptaka. Dowodem tym jest mało znany fakt, iż Czajkowski cztery lata przed rozpoczęciem pracy nad obstalowaną przez Biegiczewa partyturą, skomponował i wystawił w roku 1871 balet „Jezioro łabędzie” w majątku Kamienka, dla dzieci swojej siostry Aleksandry. Była ona żoną Lwa Dawidowa, syna dekabrysty, właściciela Kamienki. Brat Czajkowskiego, Modest tańczył rolę Księcia, siostrzenice kompozytora, Tania i Ania, były małymi łabędziami. Muzyka zawierała już w całości główny motyw łabędzi, który słyszymy w uwerturze baletu i w akcie drugim:

Skąd wziął Czajkowski pomysł podobnego libretta? W obszernej bibliotece Kamienki jest tomik poezji Puszkina wydany w roku 1869, a w nim bajka „O Carze Saltanie, o synu jego sławnym i możnym Gwidonie i o pięknej carewnie łabędź”. Bajka zawiera historię dziewczyny zamienionej w ptaka. Na marginesie książki są ręką kompozytora poczynione notatki...

Kiedy więc powstała myśl powierzenia Czajkowskiemu napisania baletu, sam kompozytor zaproponował zapewne Biegiczewowi wykorzysta-

nie swego ulubionego tematu.

Fantastyka treści libretta zawsze urze-kała Czajkowskiego. Scenariusze baletów, którymi zajmował się kompozytor w latach 1870 - 1893, zawsze miały charakter bajki, a Modest opowiadał, że wprost czarowała brata właśnie strona fantastyczna treści, iż marzył on o „dramacie fantastycznym”.

*Tacjana Wysocka,
Dzieje baletu,
PIW, 1970*

* tytuł od redakcji

Leopold Staff
Omszały głaz

Omszały w starym parku leży głaz...
Źródło tu pod nim było... Dawno temu...
Wodę kroplami wysączył zeń czas...

A jeszcze dawniej ten głaz, gdzieś z podziemu
Dobyty, w parku przyniesiono głąb...
Dzisiaj nikt nie wie, kto ani ku czemu.

Potem tu wyrósł rozłożysty dąb,
Ławkę wstawiono w cień, gdzie liść szeleszcze,
W trawnik wzorzysty wmalowano klomb.

Lecz wówczas źródła nie było tu jeszcze
I dziś go nie ma już... Lecz pomni lud...
Dziś jeno w głazie pelzną wilgne dreszcze...

Dziewczyna w zmierzchów schodziła tu chłód
Na ławce siadać, gdy się w zachód złocą
Senne drzew szczyty i zwierciadła wód...

Nikt nie wie, kto tu przyniósł głaz i po co,
I źródła dawniej nie było wśród traw -
...Dziewczyna pono płakała tu nocą...

Przestał jej miły być pieszczony paw,
Łabędzie białe i stubarwne krosna,
Perły i czary rżnięte z drogich ław.

W śnie, z krwi wykwitnął jej młodzian... Krwi
wiosna!...
Kryć przychodziła lęk snów w tajny mrok,
Tu baśń jej przędła tęsknica miłosna...

...Gasty zachody, mijal miesiąc, rok...
A żadną zjawą park się nie zaludnia,
Co dzień chwiejniejszy był dziewczyny krok...

Raz, o głaz wsparta, przez noc do południa
Płakała... Poszła... Nie wróciła już...
Później pod głazem było źródło, studnia...

Z latami wypił czas źródłany kruż...
Dziś głaz zbiegają jeno wilgne dreszcze
Pelzną pod mchami, jak żmije wśród róż...

Szmary ich głuchą nocą slychać jeszcze...
W głazie coś tętni cicho i coś drży:
Życie strumieni srebrnych w nich szeleszcze.

W głazie strugami płyną czyste łzy
Smutnej dziewczyny i kształt opływają
Młodziana, co go poczęły jej sny...

Kształty posągu w tym głazie się tają,
Rzeźbione łzami, co przez długi czas
Wsączane w kamień, linie wyłabiają.

Grobem snu bladej dziewczyny jest głaz...
Tknąć go: mchów luska pęknie i wyloni
Biel marmurową posągą bez skaz.

Lecz nikt już nie wie dziś o tej ustroni...

Giorgio Madia Historia mojego „Jeziora...”

Pośród wszystkich słynnych baletów „Jezioro łabędzie” uważałem zawsze za święte i nietykalne. Było dla mnie czystym, idealnym dziełem. Tak przynajmniej wyglądało to w mojej pamięci.

Pamiętam różne wersje „Jeziora...”, które oglądałem już jako dziecko, chowając się w kulisach La Scali. Później widziałem je, jeszcze w wieku piętnastu lat, w Sankt Petersburgu i wieku szesnastu lat, gdy spędzałem lato w Londynie. Był to dla mnie fascynujący spektakl, jednak wydawał mi się nieco za długi. Już wtedy czułem, że należałoby odrzucić nudne i zbędne fragmenty a zachować tylko najciekawsze, warte zapamiętania chwile. (Może właśnie to sprawiło, że zostałem choreografem?)

Jakiś czas później, kiedy zgłębiałem techniki tworzenia baletu, zobaczyłem jak zmieniane są poszczególne dzieła. Zrozumiałem, że ingerowanie w utwór nie jest świętokradztwem, a „Jezioro...” nie ma tylko jednego określonego, nietykalnego kształtu, ani w kwestii kolejności scen ani nawet tempa muzyki. Obecnie taniec też wygląda inaczej niż ten, współczesny Czajkowskiemu. Co ciekawe, w czasie, gdy on tworzył swoje dzieło, muzyka, zarówno w kwestii struktury, jak i strony emocjonalnej, tak wyprzedzała swój czas, że uznawano ją nawet za nie nadającą się do tańczenia.

fot. Ch. Zieliński

Sama historia może kończyć się na trzy różne sposoby, i to biorąc pod uwagę jedynie klasyczne wersje! Jeśli popatrzymy na liczne realizacje, w tym wersje męskie, rockowe, akrobatyczne czy wodne, zauważymy, że możliwości są tu nieograniczone.

Nigdy nie myślałem, że podejmę się realizacji „Jeziora...”, gdyż uważałem to za zadanie niemożliwe do wykonania. Jednak później potraktowałem to jako wyzwanie. Jest dla mnie bardzo ważnym, by pokazać publiczności, w szczególności tym, którzy nigdy nie widzieli „Jeziora łabędziego”, jego nowoczesną wersję. Chcę, by zaspokajało dzisiejsze gusta, posługując się współczesną techniką. Jednocześnie pragnę zachować klasyczne elementy, które nadają mu walor ponadczasowości. Uczyliem wodę centralnym elementem przedstawienia, jako że historia inspirowana jest niemieckimi baśniami o czarownikach i słowiańskimi historiami o rusalkach - dziewczynach, które umarły z miłości i zostały skazane na tulaczkę po rzekach i jeziorach (jak na przykład w operze „Undine”). Motyw ten, zwany też „les ballerines près de l'eau”, często był używany w romantycznych i późnoklasycznych baletach. Same łabędzie to stworzenia wyjątkowe - wybierają sobie jednego partnera na całe życie. W tak zwanych białych aktach (drugi i czwarty) dziewczęta występują w białych paczkach.

Przez całe dzieło przewija się też motyw dwoistości: dzień i noc, czerń i biel, księżniczka Odetta i księżę Zygryd, słońce symbolizujące męskość i księżyc symbolizujący kobiecość. Widoczny jest on również w opozycji białego i czarnego łabędzia, lirycznego motywu cierpienia i uwodzicielskich, agresywnych motywów, wprowadzających typowy dla romantyzmu konflikt dobra ze złem. Czajkowski prezentuje tu pełen nostalgii pogląd, iż „nieustannie

spoglądamy w przeszłość, patrzymy z nadzieją w przyszłość i nigdy nie jesteśmy zadowoleni w teraźniejszości". Widzimy też postaci, które, podobnie jak bohaterowie innych dzieł kompozytora, są ofiarami swego przeznaczenia.

Jednak przede wszystkim to poezja, tak ważna w muzyce, i elementy dramatyczne (które sytuują to dzieło według mnie w późnym okresie romantycznym, a nie klasycznym) zainspirowały mnie do opowiedzenia tej miłosnej historii.

Giorgio Armani

fol. Ch. Zieliński

Giovanni di Palma (Książę Zygryd), fot. M. Matuszak

Obsada

Odetta/Odylia

EMA KAWAGUCHI
MONIKA MACIEJEWSKA
DARIA MAKAROVA

Książę Zygryd

GIOVANNI DI PALMA
NAZAR BOTSIY
ALEXANDER PYATOVSKIY
PIOTR RATAJEWSKI
GINTAUTAS POTOCKAS

Rothbart

GIENADII RYBALCHENKO
ALEXANDER PYATOVSKIY

Benno

GINTAUTAS POTOCKAS
PIOTR RATAJEWSKI

Królowa

BEATA BROŻEK-GRABARCZYK
ANNA PRUSZYŃSKA-GALVANY

Księżniczka włoska

KAROLINA SASIN-BARYLSKA
AGATA JANKOWSKA-DOBROWOLSKA

Księżniczka węgierska

MONIKA MACIEJEWSKA
ANNA PRUSZYŃSKA-GALVANY

Księżniczka hiszpańska

VALENTYNA BATRAK
MONIKA MACIEJEWSKA

Księżniczka rosyjska

DARIA MAKAROVA
VALENTYNA BATRAK

Księżniczka polska

AGATA JANKOWSKA-DOBROWOLSKA
JENNIFER SARVER

taniec neapolitański

MARIYA KASABOVA
WIKTOR KRAKOWIAK-CHU

czardasz

ALEXANDER PYATOVSKIY

mazurek

IGOR NAKONECHNYI
NAZAR BOTSIY
WOJCIECH DOMAGAŁA

taniec hiszpański

MARIUSZ CABAN
JERZY GĘSIKOWSKI
ARTUR FIRAZA
KRZYSZTOF PABJAŃCZYK

oraz:

Marta Andrzejowska,
Lilla Büky, Victoria Hay, Vilde Johannessen,
Ewa Kowalska-Brodek, Agnieszka Markowska,
Matylda Molińska, Marlena Pietrzykowska,
Olena Ponomarova, Monika Szymurska-Prokop,
Ikuko Yotsuyanagi, Paweł Bagiński, Maciej Feliński,
Adam Grabarczyk, Tomasz Jagodziński,
Jan Łukasiewicz, Aleksander Miedwiediew,
Marcin Walenda.

Uczniowie Ogólnokształcącej Szkoły Baletowej
im. Feliksa Parnella w Łodzi
pedagog prowadząca Anna Włodarczyk-Rurak

ORKIESTRA TEATRU WIELKIEGO W ŁODZI

solo na skrzypcach

Maciej Łabecki

dyrygent

TADEUSZ KOZŁOWSKI

Realizatorzy

adaptacja libretta, choreografia i inscenizacja
GIORGIO MADIA

kierownictwo muzyczne
TADEUSZ KOZŁOWSKI

scenografia
BRUNO SCHWENGL

realizacja światła
Jerzy Stachowiak

asystentka choreografa
Adriana Mortelliti

asystentki scenografa
Elżbieta Panek
Wanda Zalas

kierownik baletu
Anna Krzyśków

asystenci choreografa/pedagodzy baletu
Anna Fronczek-Lewandowska
Edyta Wasłowska
Vadim Domark

koordynator pracy baletu
Jarosław Biernacki

inspektor baletu
Krzysztof Pabjańczyk

akompaniatory baletu
Elżbieta Bruc
Jakub Onasz

inspicjentka
Anna Krzemińska

Gienadij Rybalchenko (Rothbart) fot. Ch. Zieliński

Leopold Staff
Milcząc

Pod mokry blask
Miesiąca
Dary swych łask
Niosąca,
Przychodzisz ku mnie
Nocą.

Parę dołem w cień
Spowity,
Od srebrnych lśnień
Drzew szczyty
Jeno się dumnie
Złocą.

Szmer: stopy krok
Twej bosej
Otrząsa w mrok
Traw rosy...
Widzę cię, niemy,
Blisko...

Milcząc, z twych lic
Cud czytam,
Nie mówisz nic,
Nie pytam,
Bo wszystko wiemy,
Wszystko.

Giovanni di Palma (Książę Zygryd), Ema Kawaguchi (Odette), Gienadij Rybalchienko (Rothbart)
fot. Ch. Zieliński

GIORGIO MADIA

adaptacja libretta
choreografia
inscenizacja

Giorgio Madia, choreograf, tancerz, pedagog. Urodził się w Mediolanie i tam w 1984 r. ukończył szkołę baletową przy Teatro alla Scala; również na tej scenie odbył się jego debiut. Później kolejno był solistą: w *Balecie XX Wieku* Maurice'a Bójarta, w *Bójart Ballet* Lausanne, w *Pennsylvania Ballet* i *Milwaukee Ballet*. Podczas tournée po Europie, Azji, obu Amerykach i Australii występował w spektaklu zatytułowanym *Nurejew i przyjaciele*, gdzie tańczył między innymi w duecie z samym Rudolfem Nurejewem. W latach 1990-1992 był solistą *San Francisco Ballet*, następnie: pierwszym tancerzem *Pennsylvania Ballet*, pierwszym tancerzem *Aterbaletto* i solistą *Zurich Ballett*.

W 1997 r. zakończył karierę tancerza i został pedagogiem oraz baletmistrzem *Baletto di Toscana*. Później pełnił funkcje maître de ballet i asystenta choreografa w *Berlin Ballett* przy *Komische Oper* oraz dyrektora artystycznego baletu *Teatru Wielkiego* w Łodzi.

Giorgio Madia zatańczył w ponad 90. baletach, współpracował z najznakomitszymi choreografami, takimi jak: Merce Cunningham, Maurice Bójart, Alicja Alonso, Nikolas Beriozoff, William Forsythe, James Kudelka, Josef Russillo, Rosella Hightower, Richard Tunner, Glen Tetley, David Bintley, Rudolf Nurejew, Hans van Manen, Roland Petit.

Jako maître de ballet i asystent choreografa współpracował z Mauro Bigonzettim, Amandą Miller,

Jonathanem Barrowem, Stefanem Thossem, Richardem Wherlockiem i innymi. Był pedagogiem w *Baletto di Toscana*, *Teatro Comulane di Firenze*, *Luzern Ballett*, *Pennsylvania Ballet School*, *Staatsoper* w Wiedniu. Prowadził także klasy mistrzowskie na uniwersytecie i w college'u w Luizjanie i Kolorado. Giorgio Madia stworzył wiele choreografii dla różnych zespołów; są wśród nich: *Wesoła wdówka* dla Opery w Zurychu, *Stück* dla *Zürcher Ballett*, *XL* - przedstawiona na konkursie baletowym im. Mai Plisieckiej, *Per un bacio* - zaprezentowana na Międzynarodowym Festiwalu Muzycznym na Elbie, *Bolero*, *Umierający łabędź* oraz *Giuseppe* (autorskie fragmenty) dla *Teatru Wielkiego* w Łodzi. Jest także twórcą przedstawień (reżyseria i choreografia): *Księżniczka czardasza* (2002), *Giuditta* (2003), *Hrabina Marica* i *Wesoła wdówka* (2004). Z utworzonym przez siebie zespołem baletowym przy *Volksoper* w Wiedniu (w 2003 roku) zrealizował z wielkim sukcesem dwa pełnospektaklowe balety: *Nudo* (2004) i *Alice* (2005), w których w pełni ujawnił swój indywidualny styl choreograficzny, a z zespołem *Volksoper* w Wiedniu swoje wersje (reżyseria i choreografia) operetek: *Boccaccio*, *Noc w Wenecji*, *Wiedeńska krew* i *Wesoła wdówka*. W 2006 r. dla *Wiener Kammer Oper* zrealizował wieczór *Ain't misbehavin* Fatsa Wallera.

Jest laureatem łódzkich Złotych Masek za *Śpiącą królową*, *Kopciuszkę* i *Opowieści Hoffmanna*, spektakle zrealizowane w *Teatrze Wielkim* w Łodzi.

TADEUSZ KOZŁOWSKI

kierownictwo
muzyczne

Tadeusz Kozłowski - studia dyrygenckie ukończył w Państwowej Wyższej Szkole Muzycznej w Warszawie, w klasie dyrygentury symfoniczno-opero-wej prof. Bogusława Madeya. Jeszcze podczas studiów został zaangażowany do Teatru Wielkiego w Łodzi, gdzie przeszedł wszystkie stopnie kariery dyrygenckiej (asystent dyrygenta, dyrygent, kierownik wokalny, dyrygent - szef orkiestry), by w latach 1981-87 pełnić funkcję dyrektora artystycznego tej sceny.

W 1985 r. wraz z zespołem Teatru Wielkiego w Łodzi i gwiazdami, takimi jak: Maria Chiara, Fiorenza Cossotto, Nunzio Todisco i Ivo Vinco zainaugurował działalność odrestaurowanego Teatro Vittorio Emanuele w Messynie.

W latach 1987-92 był pierwszym dyrygentem Macedońskiej Opery Narodowej i Macedońskiej Filharmonii Narodowej w Skopje, koncertował także w wielu miastach republiki oraz wielokrotnie prowadził gościnnie spektakle w Chorwackiej Operze Narodowej w Zagrzebiu.

Po powrocie do kraju, w latach 1996-98 pełnił funkcję dyrektora artystycznego Teatru Muzycznego w Łodzi. We wrześniu 1998 r. ponownie objął stanowisko dyrektora artystycznego Teatru Wielkiego w Łodzi. Przygotował ponad 50 premier, w tym prapremiery polskie: *Echnaton* Philipa Glassa, *Dialogi karmelitanek* Francisca Poulleuca, *Adriana*

Lecouvreur Francesca Cilei, *Kandyd* Leonarda Bernsteina.

W latach 2001-2002 był dyrektorem artystycznym Opery i Operetki w Krakowie, i ponownie do 2005 roku w Teatrze Wielkim w Łodzi. Ma w repertuarze ponad 70 pozycji operowych, baletowych i operetkowych. Poprowadził ponad 3000 spektakli oraz koncertów symfonicznych i kameralnych. Występował gościnnie w niemal wszystkich krajach Europy. Jest laureatem Brązowego Medalu Zasłużony Kulturze Gloria Artis i „Maski Masek” – Nadzwyczajnej Złotej Maski przyznanej podczas jubileuszu 40-lecia Teatru Wielkiego w Łodzi za 50 znakomitych realizacji w tym teatrze.

Obecnie Tadeusz Kozłowski pełni obowiązki zastępcy dyrektora ds. muzycznych Teatru Wielkiego w Łodzi.

BRUNO SCHWENGL

scenografia

Bruno Schwengl, grafik i scenograf. Na stałe mieszka w Salzburgu. Jest autorem wielu dekoracji i kostiumów do spektakli realizowanych, m.in. w teatrach Wiednia, Rzymu, Genewy, Strasburga, Sztokholmu, Santa Fe, Houston, Nowego Jorku i Monachium.

Wspólnie z reżyserem Dieterem Kaegi zrealizował m.in.: *Fidelia*, *Idomenea* i *Wesele Figara* w Operze w Kopenhadze, *Kawalera srebrnej róży* w Seattle, *Tristana i Izoldę* oraz *Aidę* w Monte Carlo, *Axur* w Winterthurze, a także wiele inscenizacji dla Opery w Dublinie.

Dla Gate Theatre w Dublinie zaprojektował scenografie do spektakli m.in. Williama Szekspira, Noël Cowarda i Oscara Wilde'a.

W 2007 roku po raz pierwszy współpracował z Teatrem Wielkim w Łodzi; był autorem scenografii do *Opowieści Hoffmanna* J. Offenbacha.

Libretto

Akt I

Scena I - przy basenie, przed pałacem

Książę Zygryd, dziedzic królestwa siedzi przy basenie ze swoimi przyjaciółmi. Pojawia się królowa i oznajmia synowi, że musi wybrać żonę podczas swego urodzinowego balu. Książę, zasmucony jej słowami, wyrusza na polowanie z nowym łukiem, w pogoni za stadem łabędzi.

Scena II - księżycowa noc nad jeziorem

Zygryd kieruje łuk w stronę łabędzi i czeka aż wylądują nad jeziorem. Na widok jednego z nich, zamiera. Widzi piękną istotę w piórach, przypominająca bardziej kobietę niż łabędzia. Zachwyceni sobą, zaczynają tańczyć. Zygryd dowiaduje się, że jest to księżniczka Odetta, zaczarowana przez złego czarownika, który schwytał ją wraz z pozostałymi dziewczętami i zaklął w łabędzie, w które zmieniają się w dzień. W nocy zaś, stają się znowu kobietami. Wtedy też powstaje Jezioro Łabędzie, utworzone z łez, które wylali rodzice Odetty po tym, jak została porwana przez von Rothbarta.

Po wysłuchaniu tej historii Zygryd zakochuje się w Odettce. Przysięga jej swą miłość, czym ma pokonać zły czar. Wtem pojawia się von Rothbart. Zygryd chce go zabić, jednak Odetta do tego nie dopuszcza. Jeśli von Rothbart zginie przed zdjęciem zaklęcia, czar nigdy nie minie.

Akt II

Scena III - bal w pałacu

Księżę powraca do pałacu, by wziąć udział w balu. Prezentuje się przed nim pięć księżniczek wraz ze swiata. Próbują zdobyć jego serce. Przybywa również von Rothbart w przebraniu. Towarzyszy mu jego córka Odylia, którą z czarował tak, by wyglądała jak czarna labędź, identyczny jak Odetta. Księżę daje się oszukać, tańczy z Odylią i ogłasza na dworze, iż pragnie ją poślubić. Chwilę później Zygryd dostrzega prawdziwą Odettę i pojmuje swą tragiczną omyłkę.

Scena IV - ten sam obraz, co w akcie I, nad jeziorem

Zygryd wraca nad jezioro, gdzie odnajduje Odettę. Przeprasza ją, a ona mu wybacza. Pojawia się von Rothbart, który chce rozdzielić kochanków. Okazuje się, że przez przysięgę, złożoną Odylią przez Zygryda, Odetta pozostanie labędziem już na zawsze.

Odetta znów staje się labędziem. Zygryd zostaje sam, zrozpaczony.

Ema Kawaguchi (Odette), fot: M. Matuszak

Orkiestra Teatru Wielkiego w Łodzi

I skrzypce:

Iwona Tomaszewska
Andrzej Marchel
Lech Makowski
Ryszard Dutkowski
Wiesława Ryczel
Marek Nowakowski
Henryka Nierychło
Bogdan Mazur
Paweł Załucki
Paulina Wielgosińska
Jarosław Nierychło

II skrzypce:

Andrzej Kowalczyk
Lech Gutowski
Beata Bugala
Stanisław Pławner
Beata Włodek-Pędziwiatr
Wojciech Clapiński
Anna Gutowska
Patrycja Badowska
Ewa Walkiewicz
Karolina Bieńkowska

altówki:

Kazimierz Mazur
Franciszek Nierychło
Jacek Rurak
Wiesław Nowak
Przemysław Florczak
Katarzyna Marchel
Justyna Łuczyńska-Soroko
Adam Brakowski

wiolonczele:

Paweł Tomaszewski
Joanna Dzikowska
Marek Przybyła

Ewa Żeno
Hanna Mudza
Agata Kruk-Kasprzak
Arkadiusz Plaziuk

kontrabasy:

Jerzy Knapkiewicz
Marek Błaszczyk
Sylwester Masłoń
Marcin Wajch

harfa:

Dorota Szyszkowska-Janiak

flety:

Cezary Dynowski
Marżena Kowalczyk
Marta Durczewska

oboje:

Agata Piotrowska-Bartoszek
Krzysztof Siemiński
Michał Kocimski

klarnety:

Piotr Maciejewski
Zuzanna Fabijańczyk
Krzysztof Płoszyński
Mariusz Walkiewicz

fagoty:

Andrzej Kalkandzis
Beata Strembicka
Michał Łabecki

trąbki:

Adam Kowalczyk
Konrad Boniński
Tomasz Chrześcijanek

puzony:

Jacek Kasprzak
Waldemar Szubski
Waldemar Paś
Dariusz Sprawka

waltornie:

Waldemar Szelągowski
Tomasz Sopur
Andrzej Kowalik
Mieczysław Woźnica
Zbigniew Galant

tuba:

Jacek Dzikowski

perkusje:

Małgorzata Baranowska-Zatke
Andrzej Mikołajczyk
Bożena Kozłowska
Sebastian Dworczak

inspektorzy orkiestry:

Jacek Rurak
Waldemar Szubski

Dyrekcja

Marek Szyjko
dyrektor naczelny

Tadeusz Kozłowski
p.o. zastępcy dyrektora ds. muzycznych

Krzysztof Bogusz
wicedyrektor ds. produkcji

Grzegorz Kruhly
p.o. zastępcy dyrektora ds. infrastruktury

Teresa Płonowska
główna księgową

Pracownie

Kierownik działu obsługi przedstawień
Ryszard Łopaciński

Kierownik działu produkcji teatralnej
Zygmunt Dziubiński

Zastępca kierownika działu ds. produkcji dekoracji
Krzysztof Lisowski

Zastępca kierownika działu ds. produkcji kostiumów
Marzena Szkobel

Kierownik zaopatrzenia i transportu
Marian Brodowicz

Główny specjalista ds. urządzeń sceny
Marek Ziółkowski

Główny specjalista, koordynator produkcji
Anna Julia Dębowska

Główny specjalista ds. urządzeń mechanicznych
Stanisław Szymajda

Główny specjalista ds. scenografii
Wanda Zalasa

Mistrz pracowni modelatorskiej
Marzanna Machalska

Starszy mistrz pracowni stolarskiej
Jacek Tomczyk

22

Starszy mistrz pracowni tapicerskiej
Zdzisław Kapitula

Mistrz pracowni malarskiej
Małgorzata Teodorczyk

Mistrz pracowni szewskiej
Krzysztof Pacyniak

Starszy mistrz pracowni kapeluszy i kwiatów
Anna Kołomańska

Starszy mistrz pracowni krawieckiej damskiej
Beata Adamiak

Starszy mistrz pracowni krawieckiej męskiej
Ewa Rykowska

Kierownik pracowni peruk i charakteryzacji
Józefa Adamczyk

Mistrz obsługi aktorów
Anna Krawczyńska

Główny brigadier brygady oświetlenia sceny
Jerzy Stachowiak

Główny brigadier brygady napędów sceny
Andrzej Maciejewski

Główny brigadier brygady akustyków
Roman Kulesza

Główny brigadier brygady montażu dekoracji,
koordynator sceny
Sylwester Borowski

Starszy mistrz brygady montażu dekoracji,
zastępca koordynatora sceny
Jacek Wojciechowski

BOW

Kierownik Biura Obsługi Widzów
Elżbieta Magin

Zastępca kierownika Biura Obsługi Widzów
Barbara Emilianowicz

Kierownik sekcji obsługi widzów
Jadwiga Krygier

Erna Kawaguchi (Odetta), Giovanni di Palma (Książę Zygrfyd), fot. Ch. Zieliński

sezon
2008/2009

premiera 9 maja 2009 r.

w programie wykorzystano:
projekt plakatu
Piotr Karczewski

zdjęcia z próby
Michał Matuszak
Chwałistaw Zieliński

redakcja programu
Katarzyna Jasińska

projekt i przygotowanie do druku
Iwona Marchewka

korekta
Ewa Kwiecińska-Kotwasińska

wydawca
Teatr Wielki w Łodzi
www.operalodz.com

KASA BILETOWA
od wtorku do soboty: 12.00–19.00
niedziele i święta (jeśli grane jest
przedstawienie): 15.00–19.00
telefon: (042) 633 77 77

eBilet.pl
Twój Bilet. Bezstrasznie. Często!

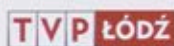
bileteria.pl

BIURO OBSŁUGI WIDZÓW
od poniedziałku do piątku: 10.00–16.00
tel: (042) 633 31 86, tel./fax: (042) 639 87 49
e-mail: widz@teatr-wielki.lodz.pl

oddano do druku
19.05.2009

patroni medialni Teatru

partnerzy Teatru

REWITALIZACJA I REMONT BUDYNKU
TEATRU WIELKIEGO W ŁODZI
Projekt współfinansowany
ze środków Unii Europejskiej

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Zakup sprzętu oświetleniowego dla Teatru Wielkiego w Łodzi
współfinansowany z programu "Rozwój infrastruktury kultury"
Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Moda w gwiazdorskiej obsadzie

Tylko u nas Sztuka Ubierania w reżyserii największych światowych projektantów.
160 sklepów, uznane marki, najnowsze kolekcje.
Zapraszamy na wielki spektakl mody.

**GALERIA
ŁÓDZKA**

ZAKUPY W SERCU MIASTA

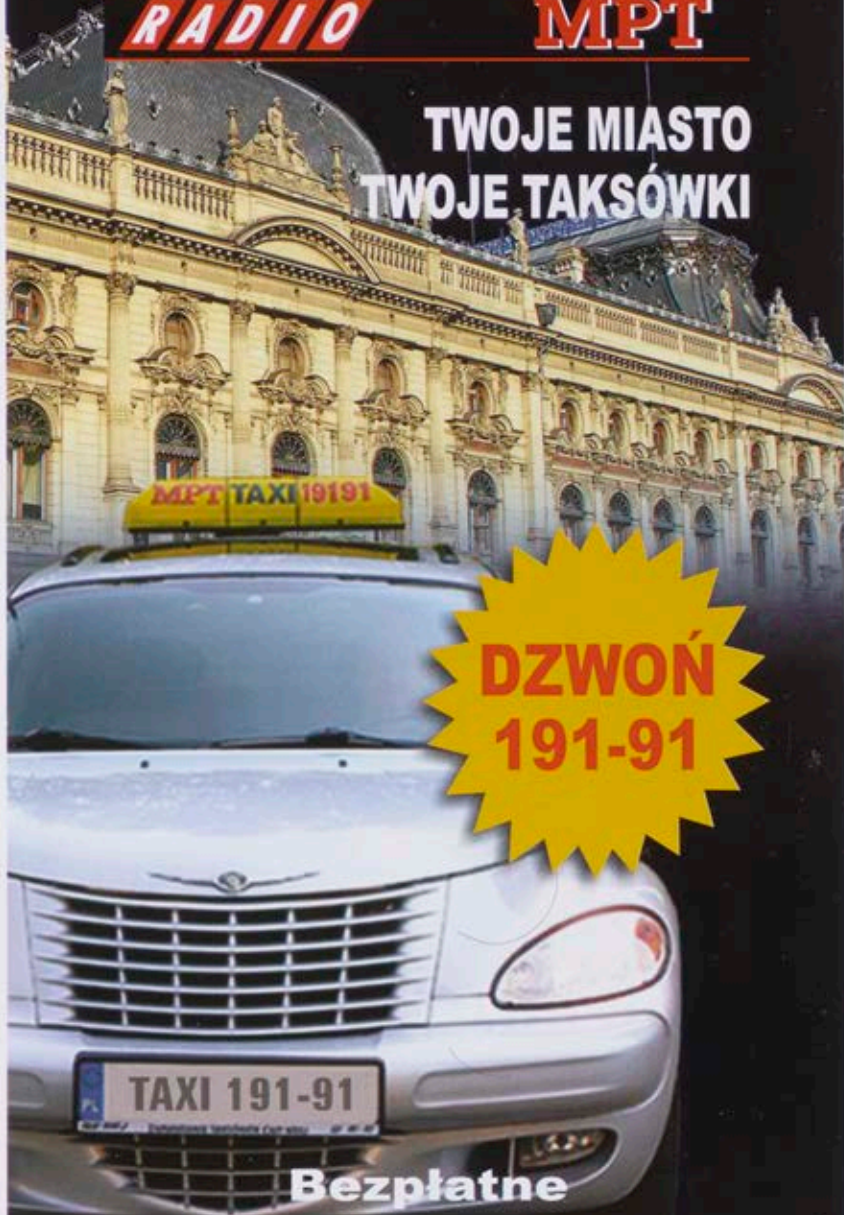
160 sklepów 1400 miejsc parkingowych

TAXI 19191

RADIO

MPT

**TWOJE MIASTO
TWOJE TAKSÓWKI**

**DZWOŃ
191-91**

**Bezpłatne
zamawianie z komórek**

800 500 919

Jesteśmy jedną z najbardziej znanych i cenionych firm w kraju,
należymy do międzynarodowej sieci Interflora.
Zapewniamy kwiaty w każdej ilości i na każdą okazję.
Odległość nie stanowi dla nas żadnych barier.
Dostarczamy je tam, gdzie jesteś Ty
lub bliska Ci osoba.

Jesteśmy z Państwem w chwilach radości i smutku

H. SKRZYDLEWSKA
sieć kwiatami

ŁÓDŹ, UL. DZIEWIARSKA 14, TEL.(042) 672-33-33, 672-30-27, 672-35-09, www.h.skrzydowska.pl

GARAŻ WIELOPOZIOMOWY MANHATTAN

MIESIĘCZNY ABONAMENT
w godzinach 6 - 22
już od 60 zł

Szczegóły w punkcie obsługi klienta w garażu

ŁÓDŹ, UL. SIENKIEWICZA 113
S.M. "ŚRÓDMIEŚCIE"
TEL. 637-09-12, 636-82-68, 636-79-89

Oplaty godzinowe :

- * pierwsza godzina - 2,00 zł
- * kolejne - 2,00 zł
- * doba - 24,00 zł

CENNIK

Abonament miesięczny

- * dla Członków S.M. "Śródmieście" - 132,00 zł
- * dla instytucji oraz osób fizycznych z zewnątrz - 185,00 zł
- * miejsce stałe - 250,00 zł

